Fout! Onbekende naam v documenteigenschap.

Prins Willem Alexanderhof 20
2595 BE Den Haag
t 070 3106686
info@cultuur.nl
www.raadvoorcultuur.nl

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
T.a.v. mevrouw Gunay Uslu, staatssecretaris
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Den Haag, 9 juni 2022
Kenmerk: RVC 2022-1747

Betreft: Opheffing NPO-fonds

Geachte mevrouw Uslu,

Op 25 mei jl. ontvingen wij, in cc, de aan u gerichte brief van de vak- en brancheverenigingen in de Nederlandse audiovisuele productiesector betreffende de opheffing van het NPO-fonds. Al in een eerder stadium werden bij ons zorgen geuit over de dreigende opheffing van het fonds. Hoewel met de publicatie van het 'Eindverslag Verkenning NPO-fonds' (hierna: Eindverslag) meer duidelijkheid is gekomen over de toekomst van het fonds zijn er nog vragen. Tijdens het Voorjaarsoverleg op 8 juni, de debatavond over kwesties in de filmindustrie, kwamen de zorgen en vragen ook ter sprake. U was aanwezig en gaf toen aan met de NPO in gesprek te willen gaan, een positief signaal. De raad hecht eraan zijn aandachtspunten voorafgaand aan dit gesprek met u te delen en plaatst die in het perspectief van zijn eerdere advisering.

Op essentiële punten is nog niet helder hoe functionaliteiten – zoals de positie en status van de onafhankelijke commissies in het proces van beoordelen en besluiten - worden geborgd. Na een periode van onrust en onzekerheid is hiermee een onwenselijke situatie ontstaan. Zeker in het licht van het voorgenomen tempo waarmee de veranderingen worden doorgevoerd, is het passend om op korte termijn met meer antwoorden richting betrokkenen en de makers te komen om de verhouding niet (verder) te verstoren en het vertrouwen te versterken en waar nodig te herstellen.

Het NPO-fonds – en dan met de name doelstelling, werkwijze en de functie daarvan - gaat de raad al langer aan het hart. Bij de dreiging van opheffing van de voorloper van het fonds, het Mediafonds, schreef de raad in 2012 een advies aan uw voorganger staatssecretaris Dekker. De raad liet toen weten dat "sprake is van kapitaalvernietiging wanneer een volledig ingericht fonds dat goed functioneert, een heldere beoordelingssystematiek heeft en beschikt over een netwerk in de (nieuwe) media- en cultuursector niet wordt benut, terwijl elders een soortgelijke structuur wordt opgebouwd."

Nadat het Mediafonds per 1 januari 2017 werd opgeheven werd het NPO-fonds door de NPO opgericht. De NPO heeft hier budget voor ter beschikking gesteld.

In het Concessiebeleidsplan 2022-2026 heeft de NPO aangegeven dat zij wil verkennen of en hoe zij het NPO-fonds binnen het meerjarig genrebeleid een plaats gaat geven. Hierna heeft de RvB van de NPO opdracht gegeven aan de heer Minkman om deze verkenning uit te voeren. De resultaten van deze verkenning zijn te lezen in het Eindverslag dat op 30 maart jl. werd gepubliceerd. Met betrekking tot dit proces is het volgens de raad opmerkelijk dat de heer Minkman bij de start van de verkenning werkzaam was als adviseur bij bureau AEF maar gedurende het proces in dienst kwam bij de NPO als interim-directeur Financiën. Hoewel in het Eindverslag te lezen is dat de secretaris van het fonds geen twijfel had over de onafhankelijkheid kan de raad zich voorstellen dat deze positiewisseling, los van alle integere bedoelingen, het vertrouwen in de onafhankelijkheid van het advies kan ondermijnen.

In het Eindverslag werd onderzocht of de werkwijze van het fonds een plaats kon krijgen binnen de werkwijze van het integraal programmeren waarmee de NPO dit jaar is gestart. In het onderzoek werden een aantal scenario's geschetst. Het scenario waarbij de werkwijze van het NPO-fonds wordt geïntegreerd in het integraal programmeren lijkt volgens het Eindverslag de voorkeur te hebben boven het opheffen of voortzetten. Hoewel de raad begrip heeft voor de keuze om het integraal programmeren verder te optimaliseren, heeft hij zorgen over het behoud van de functionaliteiten die samenhangen met het fonds.

De systematiek van het fonds hangt onder andere samen met de onafhankelijkheid van de commissies en de criteria van kwaliteit, oorspronkelijkheid en zeggingskracht waar zij op letten bij de aanvragen. Op deze wijze wordt een bijdrage geleverd aan de diversiteit en kwaliteit van het Nederlandse culturele media-aanbod. Daarnaast worden projecten op het gebied van talentontwikkeling en innovatie gestimuleerd. De perspectieven die op die manier worden gecreëerd en de thema's die met het werk van het fonds zijn verbonden, zijn volgens de raad van groot belang. Hoewel in het Eindverslag aandacht wordt besteed aan behoud van deze essentiële functies, is het volgens de raad passend om in deze fase van verder uitwerken uiterst zorgvuldig te werk te gaan. Hij denkt hierbij aan het scherp krijgen van de status en positie van de onafhankelijke commissies en hun adviezen in het besluitvormingsproces. Mocht er bij het integreren van de werkwijze van het NPO-fonds meer bevoegdheden bij de genremanager komen te liggen dan lijkt het de raad goed om na te gaan of de balans niet teveel wijzigt richting de NPO. We verwijzen hierbij ook naar de recent gepubliceerde reflectie van de raad op het AEF-rapport over de legitimiteit van erkenningscriteria voor publieke omroepen. Hierbij merkte de raad op dat - in het kader van pluriformiteit van het aanbod - bij meer interne regie op genre- en programmaniveau door de NPO ook geborgd moet worden dat die regie een goede maatschappelijke legitimatie heeft.

Daarnaast blijft het budget volgens de NPO gereserveerd, tegelijkertijd lijkt dit bedrag - met het voorgenomen inpassen van het NPO-fonds binnen het integraal programmeren - te worden herverdeeld. Het is van belang dat het budget blijft geborgd voor het oorspronkelijke doel. Tevens is van belang om goed vast te laten leggen dat het budget blijft samenhangen met de systematiek en de kwalitatief hoogwaardige producties die het fonds nu stimuleert. Wij adviseren u om bij de NPO meer duidelijkheid te krijgen over de nadere uitwerking van de integratie, garanties rond het borgen van de huidige doelstellingen en de functies van het fonds evenals de geoormerkte status van het budget voor kwalitatief hoogwaardige producties.

Gezien het belang van de pluriformiteit van kwalitatieve producties en van talentontwikkeling en innovatie is de raad van mening dat het wenselijk is als u bij het vervolg van het proces een vinger aan de pols houdt. Het vertrouwen vanuit het veld is vanwege de tot dusver gevolgde procesgang op onderdelen dun geworden, terwijl het essentieel is.

In het licht van het voorgenomen tempo om de integratie door te voeren, de lange periode van onzekerheid, de positie van de heer Minkman en de zorgen bij de betrokkenen is het van groot belang dat het mogelijk inpassen van de werkwijze rond het fonds op zorgvuldige wijze tot stand komt. Het overhaast doorvoeren van de voorgenomen stap lijkt de raad in ieder geval in niemands belang.

Met vriendelijk groet,

Kristel Baele
Voorzitter

Jakob van der Waarden
Directeur